

TORNAI JÓZSEF

Ó ember-fejű idő

„Nem az a nagy titok, hogy csak úgy
bele vagyunk vetve az anyag és a
csillagvilág közé; hanem az, hogy
e bőrönben olyan erőteljes képeket
csiholunk ki magunkból, melyekkel
tagadhatjuk a semmit.”

André Malraux

1.

*Verembe csaltuk a szőrös-agyaras mamutokat,
égetett hegyű dárdánkkal legyőztük és megettük húsukat,
a horda tagjainak sebeit varázslóink
begyógyították, halottaink veliink maradtak.*

2.

*Barlangunkba tört az óriási oroszlán, vad hímek
sok nőstényünket elrabolták,
más hordák elvették tőlünk kavicsal bélelt
tűzhordó kalitkáinkat, de mi megtanultunk
két fát összedörzsölve lángot
csiholni és zsarátot dobálni a sakálokra.*

3.

*Ásóbotokkal fölhasítottuk a mezők
zsírját és fűmagot szórtunk a föld méhébe,
a termést cserépedényekbe gyűjtöttük,
összedaráltuk és befaltuk,
kevesebben éhezünk-fáztunk s több lett az ivadékunk.*

4.

*Faj, a farkasfalkák erősebbek voltak nálunk,
a kardfogú tigris éjszaka ugrott ránk,
páncélos krokodilok elől szigetekre húzódván,
szarvasbőrből védőtetőt feszítettünk
vastag rudakra.*

5.

*Hátunkra vetett prémdarabjainkon is
átdőfött a hegyioroszlán karma,
meddőföldeken menekültünk csíkos tigrisek elől,*

[*Tornai József verse*]

*vér ömlött szánkból a döghúsoktól,
fiatal férfiainkat lehúzta a sáros
tavaszi ár és örvény.*

6.

*Megtanultunk fétiseket faragni a féleszúség-hozó
hárpiák, kimérák ellen, kik
ott leselkedtek ránk minden sziklatömb
mögött, hol menedéket kerestünk
a búzós csórú keselyűktől.*

7.

*Agancsos állatfantomot mázoltunk
színes agyaggal a barlangok falára,
lándzsánk és nyilunk belefúródott
a szügyébe, mintha eltaláltuk volna,
s ilyenkor szavakat találtunk arra
a vörös korongra, mely hajnalban
melegíti föl jégcsapos tagjainkat*

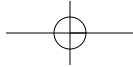
s még mindig élünk,

8.

*mert volt már nyilunk-íjunk, közös
varázstáncunk, beszédünk,
s akkor egyik vadászunk hozott
az erdéből egy hegyesre vágott gyökérfejű
ágot, attól kezdve azzal
törtük fel az irtásokat és összeházasított
magvakat vetettünk bele, szaporodott
a törzsben asszony, ember, fiú, lány.*

9.

*Törzsfőket követtünk,
kik a legerősebbek és legbátrabbak voltak,
és a táltosok újabb és újabb bűbájjal
csalták törbe vadászatainkon az őzeket,
vaddisznókat, már nagy lakomák is kerültek
szikla-asztalainkra.*

10.

*És miért, miért, kérdeztük, miért nem
építünk vesszőből-sárból hajlékot?
Miért lakunk még egyre csak a hideg
barlangokban? És kerek házakat
fontunk-vakoltunk és füst szállt föl
tűzbhelyüinkről az égig.*

11.

*És leszálltak közénk az ősök,
az öregek és vigyáztak ránk álmunkban is,
és olyanok voltak, mint a hagymázás istenek,
de még a nevüket senki sem tudta,
éjjel-fojtónak meg vér-köpölyözőnek hívtuk
őket és emberáldozatot mutattunk
be nekik: annál szebbet, minél forróbban
ömlött torkukból a vér.*

12.

*Volt, aki fiát ölte meg, volt,
aki a lányát vagy egyik nőtényét, de
az ismeretlen árnyalakzatok egyre többet
követeltek tőlünk,
és az egyik azt mondta, Hétagyarúnak
hívják, bálványt emeltünk a falu
közepére, körülötte éles karók*

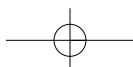
s még mindig élünk.

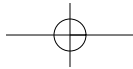
13.

*Ó dicsérjük a te nagy neved,
Hétagyarú, hozzál vadat és vidd el
az ellenséget tőlünk! Valaki azt kérdezte:
hol van Hétagyarú? Ki látta Hétagyarút?
Erdőn, hegyen, halakban kerestük
Hétagyarút.*

14.

*Egy éjszakán, szikrázott
a telihold, megjelent az isten óriáskrokodil
képében, elordította magát:*

[*Tornai József verse*]

*nem szabadulhattok tőlem, hozzatok ide
három pirosra festett lányt!
És közösuült velük és krasz-krasz,
fölfalta őket a törzs színe előtt.*

15.

*Futottunk Hétagyarú elől
nagy folyamok partjára, elneveztük
őket Eufrátesznek és Brabmaputrának,
Nilusnak és Missisipinek
és Amazonasnak*

s még mindig élünk.

16.

*Képzeljétek el: tornyos házakat emeltünk
egymás mellé, városokat kóból és vályogból,
lépcsős piramisokat Egyiptomban,
Sumerben, Indiában, Mexikóban és Yukatánban,
csatornákat ástunk, hogy több legyen
a búza, árpa, a kukorica, a tök.*

17.

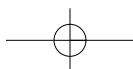
*Új istenek szálltak le az azúr égből:
Enlil, Kecalkoatl, Anu, Ammon, Sólomcsórú Ré
és istenkirályok áldoztak bikát, bárányt, a
legkövérebb ebeket, nőket
a bikafejű isteneknek.*

18.

*Beszédünket agyagtáblákra véstük,
kősírokba, templomokba helyeztük: írástudóink
innen idézték föl a múlt képeit:
a raktározott terményeket, az emberáldozatot,
és a háborúkat, mert egyre több
harcot vívtunk ellenségeinkkel,
nem adtunk kegyelmet az asszonyoknak sem.*

19.

*Az akkádok kiirtották a sumer szomszédokat,
az irániak a hindukat, a görögök*

*a kisebb tengeri törzseket,
elpusztítottuk a krétaiakat,
földültük a knosszoszi palotát, hol
bikákat bosszában átugráló hősök és meztelen
keblű nők falfestményei ma is
siratják a múltat hiába.*

20.

*Uruk városában etettük-itattuk és ünnepeken
megbágtuk Istárt, a szent templomi kurvát,
Tenocstitlánban harmincezer
fiúnak és lánynak is kiteptük dobogó szívét
a Napistennek, nehogy kibunyjon
a termékeny földeket hizlaló lángja*

s még mindig élünk.

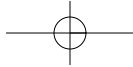
21.

*Az istenkirályokat méltóságban
a főpapok követték és a
ragyás főpapokat a nemzetségfők és a
topa nemzetségfőket a csatornafelügyelők
és őket a balzsamozók,
kik halbatatlansággal ajándékozták meg
a dúsgazdagokat, de a földtúró nyomorultak
nem juthattak a túlvilágra, csak harciszekeres,
lándzsás csatákba, hol levágtuk és
kosárba gyűjtöttük az ellenség fülét és orrát.*

22.

*Falvakba sereglettiünk és fölláztunk a birtoklók
ellen, és lemészároltak minket a bőrpajzsos
katonák, lányainkat megerőszakolták,
csecsemőinket falhoz vagdosták:
tízezrével, dicsekedett Asszur-ban-apli,
a legnagyobb isten, Marduk nevében*

s még mindig élünk.

[*Tornai József verse*]

23.

*Judeában új istent találtunk, Jahve lett
üdvünk és kárhozatunk, Görögönban
Zeusz és Héra és még száz istenünk lett,
és egy vezetőnket bürökkel itatták meg,
azzal vádolva, hogy nem hisz Zeuszbán.*

24.

*Rómában Jupiter, Karthágóban Baál lett a főisten,
ő azt szerette, ha kemencében sütik meg engesztelésül
a gyerekeket, a katonavezéreknek levágatta
térdben a lábát, ha nem volt jókedvében
és együtt ittuk vele a vért,
melyet aranykupákba csorgatott a nagy tavaszi
szertartásokon, táncoltunk és új szolgálakat
nemzettünk szerelmünkben, hogy legyen elég új harcos
ha békességünk nem lehet.*

25.

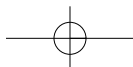
*És jött egy férfi Indiában, házról házra járt
kéregetve, azt tanította, hogy vágyainkról
le kell mondanunk, nem szabad több gyereket
világra nemzeniünk: ráksaszák, gorgófejű szörnyek,
ördögök, kísértetek nincsenek, de mi a totemünket
szerettük és belőle is tabut csináltunk,
nagy aranyszobrokban imádtuk és könyörögtünk
hozzá gyermekfogantatásért.*

26.

*Perzsiában fehér lovat áldoztak
Abura Mazdának és Ormuzdnak, Egyiptomban
a Nap-isten lett a jótevőnk, de állatok is:
kutya és krokodilok és sólymok és macskák
és vízilovak előtt nyitottuk meg szívünket.*

27.

*Vizsgálni kezdtük a csillagokat,
méricskeltük a Napot, a Holdat,
a rómaiak madárbelekből jóslottak csata
előtt, a görögök kitalálták a gondolatot,
egyik gondolat azt mondta: minden dolog*

*mérlege az ember, egy másik, hogy mindennek
eredete az oszthatathatlan*

s még mindig élünk.

28.

*És jött egy zúgó felbő, egy sereg Ázsiából
és elpusztított minket, kik útjába estünk:
vasnyilaik voltak és olyan heves kardjuk,
hogy egy mozdulattal lekasaboltak minket,
és jöttek a tatárok és a törökök, a németek
és az oroszok és gopakot táncoltak
a hátunkon, belefostak a zongoránkba.*

29.

*Tanított egy ember Jeruzsálemben,
hal-jelkép lett belőle a római katakombákban,
keresztre szögeltek, mert le akarta
rombolni a háromezer éves hitet; föllázdadtunk,
de a légiók levágták harcosainkat, míg
az áldozati birkákból ömlött a ragacsos vér
és földre döntötték városunkat a templommal
együtt, szanaszét szórt minket a négy világszél*

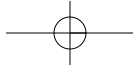
s még mindig élünk.

30.

*Asszonyaink ekkor egyházatyákat szültek,
az egyházatyák meghirdették a szűzenszülést,
minden tudás vétek, sipítozták, a mennyieiek öröme a hit,
földdel egyenlővé tették Athént a pogányság
pokolfészkrét, Alexandriában cafatokra tépték az
utcán Hypolitát, a szép filozófusasszonyt, és
mi levággattuk hímvesszőnket, nehogy az eredendő
bűnt újabb vétekekkel tetézzük és
számártestvérnek hívtuk testünket.*

31.

*Egyesültünk a megváltás fényében; a császárok
elfogattak és fáklyaként lobogtak
mártírjaink az arénákban, a nép*

[*Tornai József verse*]

*üvöltött, sírt a gyönyörűségtől, látva
vérünk folyását, hallva búsunk és zsírunk
sercegését, Szent Sebestyén mellébe
száz nyilvesszőt röptettek.*

32.

*És öt évszázados üldözésre tizenöt évszázados
bosszú következett, körülálltuk a máglyákat,
sose elégedtünk meg az eretnekek kétségbeesett
könyörgésével, jajaj, öljetek meg rögtön, ne
hagytatok napszentületig szenvedni!
De mi azt akartuk látni, hogyan hamvad
el sátáni lelkük is a testükkel együtt.*

33.

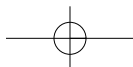
*Ó máglyák lobogtak Rómában, Firenzében
Milánóban, Toledóban és Németalföldön, később
Zürichben, Genfben is, és a hinduk kiüldözték
országukból a buddhistákat, a japán sintoisták
megölték az európai kereskedőket, bitárusokat,
Oroszországban az eretnek muzsikokat és
szerzeteseket megvakították.*

34.

*Az európaiak páncélhálós vitézeinek 23 éves
vezére, mellén nehéz aranykereszttel,
vérben fürdetve visszafoglalta az ellenségtől
a Szent Várost, 30 ezer elfogott férfit,
asszonyt, gyermeket kardélre hányt,
a legfőbb méltóság meghúzatta Nyugaton
a harangokat a gyilkolás dicsőségére.*

35.

*Az arabok, a törökök, a perzsák
új istene rátette tíz ujját Észak-Afrikára,
Közel-Keletre, az ibériai félszigetre,
Görögországra, a Balkánra, Magyarországra,
azt kiáltva: la illa, il Allah
s minden szent mártír mehetett a mennyek országába.*

36.

*És láttuk, sok a perverz, a beteg, az
üldözési mánia nemzeteket
örjített egymásnak, az autisták
cár elleni merényletekről
álmodoztak, neurotikusok hadai dúlták
a földet, a városokat, iskolákat,
a lélek kukacos odvából, piros sipkás,
fekete barkály, bújt elő: az aberráció.*

37.

*Kínában a hadurak fegyveres szolgálóikkal
vitették el kis udvarunkról a rizst,
csirkét, tojást, süldőt, lányainknak föl
kellett kötniük lábfejükét
a talpuk alá: így tették gennyező csontú
ágyasaikká őket egész életükre.*

38.

*A sakál-állkapcsás alkirály azt a vért is
kiszívta, ami még a hindu páriákban
megmaradt, a bátrakat ágyúcsövekhez
kötöztetve szétlőtte, hajóin ópiumot szállított
a kínaiaknak ezüst tányérokért, ékszerekért,
derengő-vékony porcelánért cserébe.*

39.

*És ekkor megépítettük a nehéz hajótönkű
vitorlásokat, a karavellákat és gályákat,
véres földdé változtattuk az indiánok
városait, ötvösremekeiket aranymázsákba öntve,
így raktuk meg a spanyol és a portugál
király pincéit kincsekkel.*

40.

*A lefejezett, hasba lőtt óslakosok
helyébe feketéket parancsoltunk a teleokádott,
vizeletszagú tengerjárók gyomrába,
háromszáz éven át, háromszáz éven át
verte a kereszt és az acélvégű szíjostor
a rabszolgáinkat, hogy fölépüljenek*

[*Tornai József verse*]

*udvarházaink, bujálkodhassanak hiéna-mosolyú gazdáink
és püspökeink a zsenge afrikai
lányok szeméremrészében.*

41.

*Aztán bedugta ablakainkon eves,
bűzbödt bullafejét a bitviták, a képmutatás
és a háború szent ideje: 30 év alatt megöltük
Európát, de megmoccant a szabadság-madár, el kellett
pusztítanunk; Galileit hazugságra
kényszerítanunk, Giordano Brunót elégetnünk*

s még mindig élünk.

42.

*Párizsban lemetszette Capet Lajos
fejét a nyaktúló sunyi éle, az élősködők
elmenekültek vagy a vértaknyos emelvényen
sírtak utoljára, „a vész kitört. Vérfagyaláló
keze emberfejekkel labdázott az égre,
emberszívekben dúltak lábai, és folyton-folyvást
ordított a vész.”*

43.

*Kutyáink istállók mögé bújtak, macskák
a hegyi erdőkben kerestek biztonságot,
lovaink remegő bőrrel nyihogtak, kivillant
szájukból a kétségbeesés foga, a marhák naphosszat
bőgtek, folyók törtek ki a medrükből*

s még mindig élünk.

44.

*Vissza a magányba. De fegyverek vártak ránk,
ótvaros tanok. A fustélyokat pontosabb
puskák váltották föl, majd mozsarak
dörögtek a harctereinken. Gyarmataink hasznót kölkeztek,
öltük a bennszülötteket Ausztráliában,
Sri Lankán, Sanghajban, az indokínai
szigetparadicsomokban, szavannás Afrikában,
őserdőkben.*

45.

*De megszületett Linné, ki a növényfajtákat
szedte rendbe, Virchov, a víruskutató és fizikusok
egymást tajtékozó nemzedéke,
Laplace isten nélkül képzelte el a világuírt,
a Tejutat és a csillaghalmazok keletkezését,
Darwin azt gondolta, hogy a fajták és az
ember millió éves fejlődés gránátalmája.*

46.

*Szent Rousseau azt mondta: az ember jónak
születik, és a cár lenyakasztatta, Szibériába
küldte életfogytiglanig a dekabristákat,
és Petőfi meg Shelley a világszabadságról
börgött, de császárajaink és királyaink erősebbek
voltak Dózsánál és a jakobinusoknál,
1848 lekonyult nálunk. Franciaországban
és Lengyelországban égnek meredtek az akasztófák,
a törökök tízezreket hánytak véres hullarakásba
Khiosz görög szigetén*

s még mindig élünk.

47.

*Apostoli királyaink és hitpásztoraink tovább lengették
halálfejes lobogóikat, így éltették az égben-lakót,
ki mindig nekik adott igazat velünk szemben,
és bitón robadtak boldogtalan
hadvezéreink tetemei Aradon, és Vörösmarty
alkohol-örvényben forgott-sikoltzott,
mert „nem lelé honját” e vitézkötéses szittyák
lebugyozta hazában, ó te kegyetlen ég!*

48.

*De még nem sejtettük a XX. századot,
a mi legundokabb, legdicsőségesebb
felnőttkorunkat, hiszen úgy látszott:
gondolkodunk, békében élünk, kvantum- és
relativitáselméletet rajzolnak
homlokunkra tudósaink: Bohr, Einstein és Planck*

[*Tornai József verse*]

*és Freud, Jung lesz a lélekvezetőnk
a kékbálna mélytengerében.*

49.

*Semmelweis nem-pilátusi
kezét mosva mentette meg az anyákat
a gyermekágyi láz sár-gennyes
angyalától, Pasteur
egész testiünk fertőtlenítésének módszerét
adta ajándékba Európának és Amerikának,
és újra cseréltünk, először az orvosságos
ember varázslatai közt, Dél-Afrikában
egy medúzák-csápolta emberszívet.*

50.

*Ó akkor már világra erőlködött engem
is parasztfejkendős anyám, ki csak a Bibliát
szemezgette és mindenkit szeretett,
Horthy Miklóst is, a legfőbb hadurat,
míg nem halotta a rádióból,
mily csúf hangsúlyokkal beszél magyarul.*

51.

*És milliókat öltünk meg nehézágyúval és
szuronnyal, majd mérgeggázzal Verdunnél,
az Ypernnél és a Marne-nál: angol, német, francia,
indiai fiúk haltak meg egy tébolyért és
a fatimai Szűzanya azt üzenté négy iskolás gyerekkel,
hogy a plébánia emeltessen karcsú, meszelt
kápólnát az ő tiszteletére.*

52.

*Szentélyek és templomok virágoztak
Oroszországban, Németországban és székesegyházak
Párizsban, Centerburyben és Kölnben
vagy Milánóban, sőt Budapesten és San
Franciscóban: kitiüremkedtek a mennyig óriás,
művészi hegycsúcsok, nagyobbak a Mount Everestnél,
a zöld indiai Csomalungmánál.*

53.

*Szén helyett olajjal fűtöttük a hajókat
és kikísérleteztük az elektromosságot,
a villanykörtét a petróleumlámpa helyett,
dinamót, a repülőgépet, az utcai
fényáradatot, a fürdőszobát meg az illatos
szappanokat, ágyék-lázító parfümöket,
a tengerparton rövid fürdőruhában párducként
nyújtózkodtak nőink és férfaink*

s még mindig élünk.

54.

*És Gandhi kitakarított egy falut,
hogy mindenki ragaszkodjon a tisztasághoz
meg az igazsághoz, az angolok menjenek haza,
éhségstrájkolt, míg madárijesztővé
aszalódott és a britek fázósan átengedték neki
a hazáját, hol a hinduk és a muszlimok
rögtön külön országot választottak maguknak.*

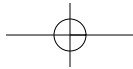
55.

*Ó béke várt ránk, mondbatom, a kezdetek óta
sóvárgott örökbéke, az Úr békéje. Filmeket néztünk
és újfajta autón röpködtek a gazdag Ikaruszok,
Daidaloszok Amerikában, Angliában, Berlinben,
Párizsban, Moszkvában és a Hortobágyon*

s még mindig élünk.

56.

*Ó ember-fejű idő,
midőn sóhajozva ringatózott a rozs, a búza,
a rizs mezőinken, a gyerekek karikáztak és
ugrókötéllel játszottak az eperfák
alatti zöld legendákban, anyánk hosszúkás
vesszőkosárban vitte a megkelt
kenyértésztát a pékhez, az belenyomta
papírra írt nevünket, úgy csúsztatta a kemencébe.*

[*Tornai József verse*]

57.

*Egy nagy sugaras délelőttön alumínium-
összárkányok mordultak bele az ég elbízott
húsába, hullottak az emberek, a házak,
a hidak a folyóba, lángolva fölfüstöltek
az olajtartályok, mert valahonnan a mamut-időkből
elődugták vulkán-pofájukat az őrjöngés-démonok
és átok-moirák: sirtunk, szakadtan futkároztunk
saját tükörképeink elől.*

58.

*A rontás rikácsolt a rádióból,
láttuk, hogy rágja szájába ragadt,
germán-szóke haját, belevágta agyaráát Lengyelországba,
Németalföldbe, az orosz ikonokba; a másik,
az ázsiai rém amerikai kikötőkbe és Óceánia,
Korea szigeteibe mélyesztette karmát, a burmai
dzsungelék segítségért könyörögtek aranybuddháikkhoz;
a harmadik sarlós lánggal szelte végig országunk templomait,
pópáinkból hulla-ciklonokat kavarva a sztyeppén*

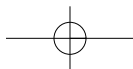
s még mindig élünk.

59.

*Ó XX. század, XX. század,
világvége-ürrületes mocsadék évada! Vér
és kettéfűrészelt heregolyók, atombombák
könyökétől hanyatt esett város-temetők százada,
drótkerítésbe, gázkamrákba, tarkólövések
felhőszakadásába fulladt ember-tetvek százada,
könyörögjetelek érettiünk, de nem jöttek le a szentek.*

60.

*Romba dőlt a márványparipás Berlin,
sárral virult habarcs lett még
százmillió katona-lidérc,
háromhónapos csecsemő-torokkal
szirénázott a hiénakutyák csőcseléke és
egyszerre csönd lett
itt a földön, valamint a mennyekben.*

61.

*Csengettyűztek a papok a beszakadt szentélyekben,
csengettyűzött a Nap, csengettyűzött a Tejút
kerengőjében az ismeretlen Behemót
hidrogén-csontváza,
megfürdettük arcunkat a Dunában, a Gangeszban,
a Volgában és a La Manche csatornában*

s még mindig élünk.

62.

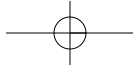
*Űrhajókat küldtünk az égre, atomerőművekkel
díszítettük a túlélés születésnapj tortáját,
a homo sapiens karneváljain rakétákkal
rajzoltuk körül Brabma, Vishnu, Shiva, Allah,
Jahve, Atya, Fiú, Szentlélek galaxis-szakállát,
tudjuk, hogy elemek, gének, sejtek, kromoszómák,
érzékeli ideghálók, szellemalkotó agy világítótornyai
lettünk kétmillió év egyetlen pillanatában.*

63.

*De két vérfarkas vicsorgott egymásra,
semmi-spórakká akarta pötytyözni a másikat,
az egyik patkánylyukakba gyömöszölte a lengyelek,
magyarok, csehek, románok,
bolgárok, németek menyasszonyi koszorúit,
a másik azt tiktakolta a kakkukos órából:
dollár, dollár, dollár,
ha én nem lennék, mi volnál,
koraszülött áldozata a XXI. századi
kozmosz-mocsárnak?*

64.

*Az egerek megebédelték a macskákat,
a galambok kitepték a sólymok bögyét,
hogy kibulljon belőle a szívárvány fény-búsa,
ó ember-kannibál testvéreim, hatmilliárdan
rágcsáljuk naponta a baktériumok
és az ajándékozó disznók, birkák,
tehenek, homárok, tyúkok, halak,
rákok, fókák élő istenét.*

[*Tornai József verse*]

65.

*Föl szent lakodalomra, keringőzzünk a Holdon;
televízió, csibold kedvünket a máris táncát járó
gyilkolások, robbantások, nép-kiégetések,
vérbosszú, komédia és árulás pestisjárványának
terjesztésére, ó éljen az utolsó harc, ó éljen,
aki az út, az igazság és az élet!*

*És lenyakazzuk az amazonaszi őserdőket,
a másik ország vizeletes hitében fuldoklókat*

s még mindig élünk.

66.

*Ó éljen az őstévedésben égig nyúló föld,
legyen méreg a paleontológia, a régészet, a kémia,
az asztrofizikusok mákonyos hebegése!*

*Kiáltjuk, míg van torkunk és időnk elmenekülni
az értelem szörnykaszái elől.*

67.

*Legyen méreg a lét? De én kinyitom a szemem,
de én áldalak titeket, szimfóniák*

*és hegedűversenyek és szonáták Vejnemőjnenjei,
áldalak, költők, festők, szobrászok, színészek,
táncosok, tündérmese-susogók
elalvó gyermekek ágyainál!*

*Zúgnak fölöttünk a magasság madarai,
ó gyász és titok,
ó gyász és titok*

s még mindig élünk.

